

วิธีการสอนในชั้นเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม Teaching methods for students with autism in an inclusive classroom

วันชัย จันทการกุล¹
Wanchai Janthagarnkul¹

¹ อาจารย์โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ฝ่ายการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นบทความที่เกี่ยวข้องกับเทคนิครูปแบบการสอนของครูในชั้นเรียนรวม ที่สามารถนำรูปแบบการสอนทั่วไปมาปรับใช้ในการสอนเด็กที่มีภาวะออทิสซึมในชั้นเรียนรวม ผู้แต่งได้คัดเลือกรูปแบบการสอนจากหนังสือตำราทางการศึกษา และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับครูผู้สอน ครูการศึกษาพิเศษ ได้รวบรวมเทคนิคการสอนที่มีความง่ายและคาดว่าครูผู้สอนจะสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง โดยรูปแบบการสอนที่นำมาใช้คือ 1) วิธีการสอนแบบสาธิต 2) วิธีการสอนแบบใช้เกม 3) วิธีการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งวิธีการสอนทั้ง 3 แบบนี้จะช่วยพัฒนาอาการบกพร่องของเด็กที่มีภาวะออทิสซึมทางพัฒนาการในด้านสังคม ด้านภาษาและการสื่อความหมาย ด้านพฤติกรรมและอารมณ์ ด้านการรับรู้การเรียนรู้ ด้านการจินตนาการ ให้สามารถเรียนรู้และใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

คำสำคัญ: วิธีการสอนแบบสาธิต, วิธีการสอนแบบใช้เกม, วิธีการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง

Abstract

This article is related to teacher's teaching methods in the classroom that can be used to educate children with autism in an inclusive classroom. The author selected the teaching methods from the textbook and acquired shared experiences with other teachers and special education teachers. The teaching methods are simple and it is expected that the teacher will be able to practice it. The teaching methods used are: 1) Demonstration, 2) Game, and 3) Simulation. These three teaching methods will help develop defectiveness among children with autism. These methods will improve their social; language and interpretation; behavior and emotions; recognition and learning; and imagination. It resulted in them the ability to learn and live in a normal society.

Keywords: Demonstration, Game, Simulation

¹ Corresponding author Tel.: 08-6651-2685

E-mail address: saveninone71@gmail.com

บทนำ

เด็กที่มีภาวะออทิสซึม คือ เด็กที่มีอาการของความบกพร่องทางพัฒนาการในด้านสังคม ด้านภาษา และการสื่อความหมาย ด้านพฤติกรรมและอารมณ์ ด้านการรับรู้การเรียนรู้ ด้านการจินตนาการ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้โดยมีพฤติกรรมผิดปกติที่ปรากฏ คือ การขาดปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ไม่เข้าใจภาษาหรือไม่มีภาษาพูด สนใจสิ่งของ หรือกิจกรรมซ้ำ ๆ และต่อต้านการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม

ในการส่งเสริมการเรียนรู้ตามระดับขั้นในประเทศไทย ของเด็กที่มีภาวะออทิสซึมนั้น ได้มีการจัดโรงเรียนเรียนร่วมให้กับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษขึ้น โดยการเรียนรวมไม่มีการแบ่งแยกเด็กออกมาเป็นคนไหนเป็นเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ หรือเด็กคนไหนเป็นเด็กทั่วไปปกติ โดยมีการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น และจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลพิเศษอย่างเหมาะสม รวมถึงสนับสนุนกิจกรรมที่จะช่วยส่งเสริมศักยภาพให้กับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม อีกด้วย

สำหรับครูผู้สอนในชั้นเรียนร่วมนั้น นอกจากจะต้องสอนนักเรียนทั่วไปแล้วยังต้องสร้างองค์ความรู้ให้กับบุคคลที่มีภาวะออทิสซึมให้มีพัฒนาการ การเรียนรู้ และมีความสามารถในการดำรงชีวิตเพื่อให้อยู่ในสังคมได้ โดยวิธีการสอนที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้มีอยู่หลากหลาย ซึ่งในแต่ละวิธีจะมีความเหมาะสมกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ที่แตกต่างกันไป รวมถึงประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม

การเรียนร่วม

การจัดการเรียนร่วมในที่นี้ เป็นการจัดการศึกษาให้เด็กที่มีภาวะออทิสซึม มีโอกาสเข้าไปในระบบการศึกษาปกติ โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กทั่วไป โดยมีครูทั่วไปและครูการศึกษาพิเศษร่วมมือและรับผิดชอบร่วมกัน (Collaboration) และการจัดการเรียนรวม อาจกระทำได้หลายลักษณะ วิธีการจัดการเรียนร่วม ซึ่งปฏิบัติกันอยู่ในหลายประเทศและประสบความสำเร็จ ซึ่งมีรูปแบบการจัดเรียนร่วมได้ 6 รูปแบบ ดังนี้ (วัฒนา ฤทธิเจริญพร, 2543)

1. ชั้นเรียนปกติเต็มวัน รูปแบบการจัดเรียนร่วม
2. ชั้นเรียนปกติเต็มวันและบริการปรึกษา
3. ชั้นเรียนปกติเต็มวันและบริการครู
4. ชั้นเรียนปกติเต็มวันและบริการสอนเสริม
5. ชั้นเรียนพิเศษและชั้นเรียนเรียนปกติเด็กจะเรียนในชั้นเรียนพิเศษ
6. ชั้นเรียนพิเศษใน โรงเรียนปกติ

ปัญหาการเรียนรู้ของเด็กที่มีภาวะออทิสซึม

1. ปัญหาระยะความสนใจสั้น เด็กที่มีภาวะออทิสซึมมักมีปัญหาเรื่อง การคงความสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เปลี่ยนความสนใจบ่อยถึงความสนใจ ให้มาสนใจสิ่งที่ครูกำลังสอนได้ยาก โดยเฉพาะเด็กที่มีภาวะออทิสซึมที่มีอายุน้อยกว่า 5 ปี พบว่ามีพฤติกรรมที่ไม่อยู่นิ่ง มีการเคลื่อนไหวทุกส่วนของร่างกายมาก ผิดปกติ เป็นการเคลื่อนไหวที่ปราศจากจุดมุ่งหมาย วอกแวกง่ายต่อสิ่งแวดลอมรอบตัวเขา

2. ปัญหาในการสื่อความหมายและภาษา เด็กที่มีภาวะออทิสซึมจะมีปัญหาในการสื่อสาร ไม่สามารถเข้าใจ ความหมายของคำพูดหรือคำสั่ง ได้ดีเท่ากับเด็กปกติด้วยเดียวกัน มักถามคำถามที่ซ้ำซาก และไม่สนใจในคำตอบ มีภาษาพูดของตนเองที่คนทั่วไปไม่เข้าใจ

3. เด็กเรียนรู้ผ่านตัวหนังสือหรือการสอนบรรยายได้ไม่ดี แต่เด็ก จะจำได้ดีเมื่อเห็นเป็นภาพ เด็กสามารถจำบุคคล ได้โดยการจดจำเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ เพราะเด็กจะจำสิ่งต่าง ๆ เป็นภาพ การใช้ภาพ

ที่เหมือนของจริงประกอบการสอน จะได้ผล ดีกว่าการสอนด้วยคำพูดอย่างเดียว เด็กจะ เรียนรู้ได้ดีจากรูปธรรมมากกว่านามธรรม

4. เด็กจะขาดความสามารถในการ สร้างจินตนาการ เด็กจะมีการเล่นที่ซ้ำ ๆ ติดต่อกันอยู่ตลอดเวลา เด็กที่มีภาวะออทิสซึมจะเล่น สมมติไม่เป็น การเล่นสมมตินั้นเป็นการพัฒนาการ ที่ผสมผสานกันระหว่างความนึกคิด และการสื่อความหมาย ซึ่งจะแก้ได้ยาก ที่เคยใช้ได้ผลดี คือ การวาดภาพเหมือนของจริง และการเชิดหุ่นในการเล่านิทานจะช่วยให้ เด็กที่มีภาวะออทิสซึมเล่นโดยการสมมติได้ดีขึ้น

5. เด็กที่มีภาวะออทิสซึมมักมีปัญหาในการแสดงออกด้านอารมณ์ เด็กจะไม่สามารถ แสดงสีหน้าหรือท่าทางให้เห็นชัดเจนว่ามีความสุขหรือมีอารมณ์เศร้า มีความกลัวหรืออารมณ์โกรธ เด็กจะยิ้มไม่เป็น บางคนร้องไห้โดยไม่มี น้ำตา หรือแสดงอารมณ์ไม่สมเหตุสมผล ผู้ฝึกสอนเด็กควรยิ้มให้เด็กบ่อย ๆ แสดงสีหน้าให้ เด็กเห็นว่าเรายินดี เมื่อเขากระทำการกิจกรรมที่สอนได้ พร้อมทั้ง กล่าวชมเชยหรือปรบมือให้

วิธีการสอนในชั้นเรียนรวมสำหรับนักเรียนที่มีภาวะออทิสซึม

เด็กที่มีภาวะออทิสซึมที่สามารถเรียนในชั้นเรียนรวมนั้น จะมีความแตกต่างเฉพาะบุคคล สามารถแบ่งกลุ่มภาวะออทิสติกดังนี้

กลุ่มที่ 1 ระดับเชาวน์ปัญญา (IQ) สูงกว่า 60 และมีความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาพูด

กลุ่มนี้มักมีทักษะการมองดี มีการกระตุ้นตนเองน้อย อาจมีความบกพร่องทางสังคมหลายอย่าง ซึ่งสามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้ แต่ยังมีปัญหาการเชื่อมโยงความรู้ไปใช้กับบริบทอื่น ๆ กลุ่มนี้เป็นออทิสติกที่มีศักยภาพสูง การจัดการศึกษาควรจัดให้เรียนในห้องเรียนทั่วไปโดยมีผู้ช่วยครู มีการปรับสภาพแวดล้อม มีการใช้เครื่องมือช่วยตามจำเป็น และมีการสอนเป็นกลุ่มเล็กเป็นบางครั้ง

กลุ่มที่ 2 ระดับเชาวน์ปัญญา (IQ) สูงกว่า 60 และมีปัญหาในการสื่อสาร

มีภาษาพูดแต่น้อยกว่าวัย มักมีช่องว่างมากระหว่างภาษาพูดกับความเข้าใจภาษา มักไวต่อการรับรู้เสียง มีการกระตุ้นตนเอง มีความสนใจระยะสั้น ทักษะการมองดีและมักแยกตัว การจัดการศึกษาควรจัดให้เรียนทั่วไป โดยมีผู้ช่วยครู มีการปรับสภาพแวดล้อม มีการใช้เครื่องมือช่วยตามความต้องการ และมีการสอนเป็นกลุ่มเล็กในการจัดการเรียนการสอน

ครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงวิธีการเรียนรู้และความยืดหยุ่นของเด็กเป็นอย่างมาก ครูต้องสร้างเจตคติที่ดีให้กับเด็กและตนเอง สร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันจนเป็นที่ยอมรับ จึงจะเอื้อให้เด็กยอมรับการเรียนรู้ต่างๆ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด (สถาบันราชานุกูล, 2555) ในการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม ซึ่งเป็นเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษนั้น มีกระบวนการวิธีการต่างๆ มากมาย ครูผู้สอนควรมีความเข้าใจในตัวผู้เรียนให้มากที่สุดก่อน จึงจะสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับเด็กที่มีภาวะออทิสซึมได้ดี โดยเทคนิคในการสอนเด็กที่มีภาวะออทิสซึม มีดังนี้

เทคนิคการสอนเด็กที่มีภาวะออทิสซึม

1. ควรเน้นการสอนในทักษะที่จำเป็นต่อตัวเด็ก
2. ในเรื่องการสอนทักษะทางการสื่อสารควรเน้นการรับรู้และการโต้ตอบทางการสื่อสาร
3. ควรจัดกิจวัตรประจำวันให้เป็นระบบตามแนวทางที่ได้วางไว้และดำเนินการตามเดิมทุกวัน หากมีการเปลี่ยนแปลงจะต้องแจ้งและอธิบายให้เด็กเกิดความเข้าใจ
4. เสริมการใช้กระบวนการปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ควบคู่ไปกับการสอน
5. หลีกเลี่ยงการลงโทษเด็ก โดยให้เปลี่ยนเป็นการให้แรงเสริมแทนการลงโทษ

6. การเรียนการสอนควรให้เพื่อนเป็นแบบอย่างที่ดี และให้การช่วยเหลือเท่าที่จะทำได้
7. ควรเน้นทักษะทางสังคมและเลือกใช้วิธีปรับพฤติกรรมให้เหมาะสมในหลายๆสถานการณ์
8. เมื่อพบว่าเด็กที่มีภาวะออทิสซึมบางคน มีพฤติกรรมที่ผิดปกติมาก ครูจึงจำเป็นต้องขอความช่วยเหลือจากครูการศึกษาพิเศษ หรือผู้เชี่ยวชาญ
9. เด็กบางคนอาจเรียนรู้ช้าและใช้เวลานานมากในการแสดงทักษะง่ายๆ ครูบางคนอาจปรับเกณฑ์ในจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมและเนื้อหาวิชาเพื่อให้เกิดความเหมาะสม

จากการศึกษาวิธีการสอนแบบต่างๆ จากตำราและศึกษารูปแบบในชั้นเรียนรวม ผู้เขียนได้เลือกวิธีการสอนที่สามารถปรับมาใช้สอนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางการเรียนรู้ของเด็กที่มีภาวะออทิสซึมในชั้นเรียนรวมไว้ ดังนี้ (ทศนา แคมมณี, 2560)

1. วิธีการสอนโดยใช้การสาธิต (Demonstration)

เป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง เห็นสิ่งที่เรียนรู้อย่างเป็นรูปธรรม ทำให้เกิดความเข้าใจและจดจำในเรื่องที่สาธิตได้ดีและนาน โดยการแสดงหรือทำสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ให้ผู้เรียนสังเกตดู แล้วให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติตามได้

วัตถุประสงค์

วิธีสอนโดยใช้การสาธิตเป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เห็นการปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องหรือการปฏิบัตินั้นชัดเจนขึ้น

องค์ประกอบสำคัญ

1. มีเรื่องหรือสิ่งที่จะสาธิต
2. มีการแสดง/ การทำ/ ให้ผู้เรียนสังเกตดูและปฏิบัติตาม
3. มีผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดจากการสาธิต

ขั้นตอนที่สำคัญ

1. ผู้สอนแสดงการสาธิต ผู้เรียนสังเกตการสาธิต
2. ผู้สอนและผู้เรียนอภิปรายและสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการสาธิต

วิธีสอนโดยใช้การสาธิตต่อเด็กที่มีภาวะออทิสซึม

1. เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้เด็กที่มีภาวะออทิสซึมได้รับประสบการณ์ตรง เห็นสิ่งที่เรียนรู้เป็นรูปธรรม ทำให้เกิดความเข้าใจและจดจำในเรื่องที่สาธิตได้ดีและนาน
2. เป็นวิธีสอนที่ช่วยประหยัดเวลา อุปกรณ์ โดยเด็กจะจำเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ลักษณะภาพบุคคล หรือสิ่งของที่ใช้สาธิต ออกมาเป็นภาพในสมอง ได้ดีกว่าการบรรยายด้วยคำพูดเพียงอย่างเดียว
3. เป็นวิธีที่สามารถสอนเด็กที่มีภาวะออทิสซึมแบบรายบุคคล หรือกลุ่มย่อยเล็กๆ ได้ง่าย ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มหน้าที่ในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นมากยิ่งขึ้น

วิธีการสอนแบบสาธิตเหมาะสมกับวิชาที่เน้นทักษะ หรือมีการปฏิบัติที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นวิธีการที่ส่งเสริมให้เด็กที่มีภาวะออทิสซึมได้เห็นถึงกระบวนการ วิธีการปฏิบัติจากผู้สอน บุคคล หรือสิ่งของได้ตรงและถูกต้องตามวัตถุประสงค์ อาจมีปัญหาคือเด็กยังไม่เข้าใจและไม่สามารถทำเองได้ในตอนแรกของการสอน ดังนั้นผู้สอนควรช่วยเด็กในการปฏิบัติก่อน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และต่อไปเด็กที่มีภาวะออทิสซึมก็จะสามารถทำเองได้

2. วิธีการสอนโดยใช้เกม (Game)

จุดเน้นของเกมอยู่ที่การเรียนรู้วิธีการเล่น กติกา เพื่อจะไปให้ถึงเป้าหมาย ผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจจุดเน้นของการใช้เกมในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ โดยการให้ผู้เรียนเล่นเกมตาม

กติกา และนำเนื้อหาและข้อมูลของเกม พฤติกรรมการเล่น วิธีการเล่น และผลการเล่นเกมของผู้เรียนมาใช้ในการอภิปรายเพื่อสรุปการเรียนรู้

วัตถุประสงค์

วิธีการสอนโดยใช้เกม เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องต่างๆ อย่างสนุกสนานและท้าทายความสามารถ โดยผู้เรียนเป็นผู้เล่นเอง ทำให้ได้รับประสบการณ์ตรง วิธีการนี้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมสูง

องค์ประกอบสำคัญ

1. มีเกม และกติกาการเล่น
2. มีการเล่นเกมตามกติกา
3. มีการอภิปรายเกี่ยวกับผลการเล่น วิธีการเล่น และพฤติกรรมการเล่นของผู้เล่นหลังการเล่น

ขั้นตอนที่สำคัญ

1. ผู้สอนนำเสนอเกม ชี้แจงวิธีการเล่นและกติกาการเล่น
2. ผู้เรียนเล่นเกมตามกติกา
3. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมอภิปรายเกี่ยวกับผลการเล่นและวิธีการหรือพฤติกรรมการเล่นของผู้เรียน

วิธีการสอนแบบใช้เกมต่อเด็กที่มีภาวะออทิสซึม

1. เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้เด็กที่มีภาวะออทิสซึมมีส่วนร่วมในการเรียนรู้สูง เพิ่มทักษะทางสังคมในการมีปฏิสัมพันธ์ต่อผู้อื่น ได้รับความสนุกสนานและเกิดการเรียนรู้จากการเล่น
2. เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้เด็กที่มีภาวะออทิสซึมเกิดการเรียนรู้ โดยการเห็นประจักษ์แจ้งด้วยตนเอง ทำให้การเรียนรู้ที่มีความหมายและอยู่คงทน
3. เป็นวิธีสอนที่ช่วยยืดความสนใจให้เด็กที่มีภาวะออทิสซึมให้มีช่วงความสนใจในกิจกรรมนานยิ่งขึ้น
4. เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้เด็กที่มีภาวะออทิสซึมได้พัฒนาหารูปแบบวิธีสื่อสารเพื่อให้กลุ่มหรือทีมเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้น
5. เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้เด็กที่มีภาวะออทิสซึมได้มีการแสดงออกของอารมณ์ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น

วิธีการสอนแบบใช้เกม เป็นวิธีการที่สอดแทรกความสนุกสนาน เพลิดเพลิน ทำให้เด็กเกิดความสนใจ อยากที่จะเข้าร่วมกิจกรรม การสอนโดยใช้เกมนี้จะช่วยพัฒนาเด็กที่มีภาวะออทิสซึมทางด้านความคิด และด้านอารมณ์ โดยมีความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะ และแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นให้ได้ ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นเด็กจะค่อยๆ แก้ปัญหาได้เอง อาจใช้เวลาพอสมควร แต่ก็จะเป็นไปตามวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ วิธีการสอนโดยใช้เกมนี้ได้มีผู้วิจัย (ภารจรี บุญชุม, 2555) ได้ศึกษาและพัฒนาชุดของเล่นประเภทฝึกประสาทสัมผัสสำหรับเด็กออทิสติกที่มีปัญหาการควบคุมกล้ามเนื้อ ซึ่งผลของการพัฒนาครั้งนี้ทำให้เด็กที่มีภาวะออทิสซึมประสานความสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อและการมองเห็น เกิดสมาธิ ได้ฝึกการเข้าสังคม รวมไปถึงการพัฒนาการสื่อสารและการใช้ภาษา

3. วิธีการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation)

เป็นการสอนที่มุ่งช่วยผู้เรียนให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับความเป็นจริงที่สถานการณ์นั้นจำลองขึ้นมา ดังนั้นการอภิปรายจึงควรมุ่งประเด็นไปที่การเรียนรู้ความเป็นจริงว่า ในความเป็นจริง สถานการณ์ในเรื่องนั้นๆ เป็นอย่างไร และอะไรเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสถานการณ์นั้นๆ ซึ่งผู้เรียนควรจะได้เรียนรู้จากการเล่นของตนเองในสถานการณ์นั้น โดยให้ผู้เรียนลงไปเล่นในสถานการณ์ที่มีบทบาท ข้อมูล และกติกาการเล่น ที่สะท้อนความเป็นจริง และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ที่อยู่ในสถานการณ์นั้น โดยใช้ข้อมูลที่มีสภาพคล้ายกับข้อมูลใน

ความเป็นจริง ในการตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ ซึ่งการตัดสินใจนั้นจะส่งผลถึงผู้เล่นในลักษณะเดียวกันกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง

วัตถุประสงค์

วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สภาพความเป็นจริง เกิดความเข้าใจในสถานการณ์ หรือเรื่องที่มีตัวแปรจำนวนมากที่มีความสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อน

องค์ประกอบสำคัญ

1. มีสถานการณ์ ข้อมูล บทบาทและกติกา ที่สะท้อนความเป็นจริง
2. ผู้เล่นในสถานการณ์มีปฏิสัมพันธ์กันหรือปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยต่างๆ ในสถานการณ์นั้น
3. ผู้เล่นหรือผู้สวมบทบาทมีการใช้ข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ
4. การตัดสินใจส่งผลต่อผู้เล่นในลักษณะเดียวกันกับที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริง
5. มีการอภิปรายเกี่ยวกับสถานการณ์ ข้อมูล และกติกาของสถานการณ์วิธีการเล่น พฤติกรรมการเล่น และผลการเล่น เพื่อการเรียนรู้

ขั้นตอนที่สำคัญ

1. ผู้สอนเตรียมสถานการณ์จำลอง
2. ผู้สอนนำเสนอสถานการณ์จำลอง บทบาท ข้อมูล และกติกาการเล่น
3. ผู้เรียนเลือกบทบาทที่จะเล่น หรือผู้สอนกำหนดบทบาทให้ผู้เรียน
4. ผู้เรียนเล่นตามกติกาที่กำหนด
5. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับสถานการณ์ ข้อมูล และกติกาของสถานการณ์ วิธีการเล่น พฤติกรรมการเล่น และผลการเล่น
6. ผู้สอนและผู้เรียนสรุปการเรียนรู้ที่ได้รับจากการเล่น

วิธีการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองต่อเด็กที่มีภาวะออทิสซึม

1. เป็นวิธีสอนที่ช่วยให้เด็กที่มีภาวะออทิสซึมได้เรียนรู้เรื่องการปฏิบัติตนในลักษณะหน้าที่ที่มีความสัมพันธ์กันได้อย่างเข้าใจ และเพิ่มประสบการณ์ที่เห็นประจักษ์ชัดด้วยตนเอง
2. เป็นวิธีการสอนที่เด็กที่มีภาวะออทิสซึมเกิดการเรียนรู้จากการมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์ทางสังคมร่วมกับผู้อื่น เรียนรู้อย่างสนุกสนานและมีความหมาย
3. เป็นวิธีสอนที่เด็กที่มีภาวะออทิสซึมมีโอกาสได้ฝึกทักษะกระบวนการต่างๆ จำนวนมาก เช่น กระบวนการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น กระบวนการสื่อสาร กระบวนการตัดสินใจ กระบวนการแก้ปัญหา และกระบวนการคิด เป็นต้น

วิธีการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง วิธีการนี้เป็นการช่วยเหลือให้เด็กได้เรียนรู้ชีวิตจริง รู้ทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในสังคม โดยจะช่วยพัฒนาทางด้านอารมณ์และด้านสังคม ตามบทบาทหน้าที่ที่ตนเองได้รับ เด็กจะได้เรียนรู้เข้าใจบุคลิกลักษณะ หน้าที่ของตนเอง เมื่ออยู่ในสิ่งแวดล้อมต่างๆ

ความสำคัญของวิธีการสอน

เด็กที่มีภาวะออทิสซึมมีความแตกต่างเฉพาะบุคคล การจัดการเรียนการสอนจึงจำเป็นต้องมีความยืดหยุ่นสูง ในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงวิธีการเรียนรู้ของเด็กเป็นสำคัญ การสอนให้เด็กที่มีภาวะออทิสซึมเกิดการเรียนรู้ มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์และพัฒนาเต็มศักยภาพได้นั้น ครูต้องมีเจตคติที่ดีทั้งต่อเด็ก และสร้างเจตคติทางบวกของเด็กต่อครูโดยให้ความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจ การยอมรับนับถือ

คลุกคลีกับเด็กและสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันจนเป็นที่ยอมรับของเด็ก จึงจะเอื้อให้เด็กยอมรับการเรียนรู้ต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด

บทสรุป

จากลักษณะและพฤติกรรมส่วนตัวของเด็กที่มีภาวะออทิสซึมจะมีพัฒนาการทางด้านพฤติกรรม อารมณ์ สังคม ที่แตกต่างไปจากเด็กปกติทั่วไป ทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ช้า ดังนั้นผู้สอนควรเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสมและส่งผลกระทบต่อพัฒนาการของเด็กที่มีภาวะออทิสซึมแต่ละคนเป็นอย่างดี ซึ่งวิธีการสอนทั้ง 3 แบบที่กล่าวมา เป็นวิธีการสอนที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย และเป็นวิธีการที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กที่มีภาวะออทิสซึมเป็นอย่างดี

1. วิธีการสอนแบบสาธิต มีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่เน้นทักษะ หรือมีการปฏิบัติที่ถูกต้อง เช่น ทักษะการยิงประตูฟุตบอล, การเลย์อัปบาสเกตบอล, การวาดภาพ, การทดลองสารเคมี เป็นต้น โดยกระบวนการสาธิตสามารถกระทำได้จากผู้สอน บุคคล หรือสิ่งของได้ตรงและถูกต้องตามวัตถุประสงค์ ซึ่งวิธีการนี้จะช่วยพัฒนาเด็กที่มีภาวะออทิสซึมทางด้านพฤติกรรมและการเรียนรู้

2. วิธีการสอนแบบใช้เกม มีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่มีความหลากหลาย หรือไม่ยากจนเกินไปนัก สามารถแข่งขันกันได้ ซึ่งเป็นได้ทั้งเนื้อหาที่เป็นความรู้ หรือทักษะการปฏิบัติ เช่น รวมกันบอกชื่อประเทศทางยุโรป, บอกสกุลเงินต่าง ๆ, แข่งขันตีโต้แบดมินตัน, แข่งสำรวจพันธุ์ต้นไม้ในโรงเรียน, แข่งคณิตคิดเลขเร็ว เป็นต้น ซึ่งวิธีการนี้จะช่วยพัฒนาเด็กที่มีภาวะออทิสซึมทางด้านอารมณ์และด้านภาษาและการสื่อสาร

3. วิธีการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง มีความเหมาะสมกับเนื้อหาที่เน้นหน้าที่ บทบาท การปฏิบัติตนเองเมื่ออยู่ในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การได้วาที, การเล่นเกมประกอบท่าทาง, การแสดงหน้าที่นักเรียนที่ดีของโรงเรียน, การเข้าร่วมงานทางศาสนพิธี เป็นต้น ซึ่งวิธีการนี้จะช่วยพัฒนาเด็กที่มีภาวะออทิสซึมทางด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและด้านอารมณ์

เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อเด็กที่มีภาวะออทิสซึมในชั้นเรียนรวมมากยิ่งขึ้น จึงควรมีการนำเอาหลักการสอนมาประยุกต์ใช้กับเทคนิคการสอนควบคู่กันไปด้วยซึ่งสอดคล้องกับ(สถาบันราชานุกูล, 2555) ดังนี้

1. สอนเป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และสอนตามระดับความสามารถของเด็กที่มีภาวะออทิสซึม
2. เริ่มต้นจากการสอนขั้นตอนหรือเนื้อหาที่ง่ายไปยาก หรือสอนจากสิ่งใกล้ตัวไปหาไกลตัว
3. กำหนดกิจกรรมให้เป็นแบบแผน หรือมีการแจ้งบอกล่วงหน้า เพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดความสับสน
4. สอนแบบไม่ตึงเครียดนัก อาจมีการปรับเปลี่ยนกิจกรรม หรือสร้างเนื้อหาที่มีความสนุกสนาน ทำท่ายความสามารถ
5. สอนซ้ำไปซ้ำมาจนกว่าจะเกิดทักษะ หรือความเข้าใจจริง หรือใช้เวลาสอนให้มากกว่าปกติ
6. ใช้เวลาทำแต่ละกิจกรรมไม่ควรนานจนเกินไป อาจเน้นช่วงสำคัญของเนื้อหาเพียง 15 - 20 นาที
7. สอนโดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติจริง
8. ใช้เทคนิคการสอนเชิงพฤติกรรมเพิ่มเติม เช่น การวิเคราะห์งาน กระตุ้นเตือน สร้างแรงจูงใจและการให้รางวัล การเลียนแบบ การลงโทษ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- ทิตินา แคมมณี. (2560). 14 วิธีการสอนสำหรับครูมืออาชีพ. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภารุจิรี บุญชุ่ม. (2555). การศึกษาและพัฒนาชุดของเล่นประเภทฝึกประสาทสัมผัสสำหรับเด็กออทิสติกที่มีปัญหาการควบคุมกล้ามเนื้อ. ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานวัตกรรมการออกแบบบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัฒนา ฤทธิเจริญพร. (2543). เอกสารการสอน รายวิชา การศึกษาแบบเรียนรวม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษาพิเศษสถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- สถาบันราชานุกูล. (2555). เด็กออทิสติก คู่มือสำหรับครู. กรุงเทพฯ: บริษัท ปิยอนด์ พับลิชชิง จำกัด